

Raimo Immonen – Juha Lindgren

ONNISTUNUT SUKUPOLVENVAIHDOS

Alma Talent
2017 Helsinki

5., uudistettu painos

Copyright © 2017 Talentum Media Oy, Raimo Immonen ja Juha Lindgren
Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-3083-1

ISBN 978-952-14-3085-5 (verkkokirja)

Kansi: Sirpa Puntti

Taitto: Marja-Leena Saari

Paino: BALTO print 2017 Liettua

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

SISÄLLYS

Esipuhe	5
Esipuhe viidenteen, uudistettuun painokseen...	6
Lyhenteet.....	13
1 Johdanto.....	15
1.1 Yrityksen sukupolvenvaihdoksesta	15
1.2 Sukupolvenvaihdoksen oikeudellinen sääntely	21
1.3 Sukupolvenvaihdoksen ja sen verotuksen huojentamisen ajankohtaisuus	26
1.4 Sukupolvenvaihdos yrityksen kehitysvaiheen näkö- kulmasta	29
1.5 Sukupolvenvaihdoksen verokohtelun ennakoiminen ...	31
1.5.1 Taustaa.....	31
1.5.2 Ennakkoratkaisu tuloverotuksessa.	32
1.5.2.1 Verohallinnon ennakkoratkaisu	32
1.5.2.2 KVL:n ennakkoratkaisu	34
1.5.3 Ennakkoratkaisu perintö- ja lahjaverotuksessa ...	35
2 Vastikkeelliset omistajanvaihdokset – yrityskaupat.....	38
2.1 Kaupan rakennevaihtoehtoja	38
2.1.1 Omistusta koskeva kauppa – omistuskauppa.	38
2.1.2 Liiketoimintaa koskeva kauppa – substanssi- kauppa.....	43
2.1.3 Kaupan sisällön selvittäminen – due diligence -tarkastus.....	44
2.1.4 Velat ja muut vastuut	47
2.1.4.1 Omistuskauppa	47
2.1.4.2 Liiketoimintakauppa	50
2.1.5 Vakuudet	52
2.1.5.1 Esinevakuudet	52
2.1.5.2 Yrityskiinnitys	53
2.1.5.3 Takaukset	55

2.2	Yrityskaupan verotus	56
2.2.1	Omistuskauppa	56
2.2.1.1	Myyjän verotus	56
2.2.1.2	Ostajan verotus	88
2.2.2	Liiketoimintakauppa	90
2.2.2.1	Myyjän verotus	90
2.2.2.2	Ostajan verotus	92
2.2.3	Sisäiset kauppajärjestelyt ja niiden erityispiirteet .	93
2.2.4	Vahvistetut tappiot ja niiden menettäminen	96
2.2.4.1	Omistajanvaihdoksen rajaaminen	96
2.2.4.2	Verohallinnon poikkeuslupa	100
3	Omaisuu den lahjoittaminen	105
3.1	Tavallinen lahja	105
3.2	Ennakkoperintö ja suosiolahja	107
4	Lakimääräinen periminen ja omaisuudesta määrääminen testamentilla	110
4.1	Lakimääräinen periminen	110
4.1.1	Perimysjärjestys	110
4.1.2	Perinnöstä luopuminen	116
4.1.3	Perintöosuuden luovuttaminen	119
4.2	Omaisuu desta määrääminen testamentilla	119
4.2.1	Testamentin tarkoitus	119
4.2.2	Testamentin laajuus ja tulkinta	120
4.2.2.1	Omistusoikeustestamentti	121
4.2.2.2	Käyttöoikeustestamentti	124
4.2.3	Testamentin hyväksyminen ja toimeenpano	126
5	Sukupolvenvaihdoksen huojentaminen tuloverotuksessa	128
5.1	Tuloverotuksen huojennussäännöksen tausta	128
5.2	Huojennuksen edellytykset	129
5.2.1	Luovutuksen kohde	129
5.2.2	Luovutettavan omaisuuden omistusaika	134
5.2.3	Luovutuksen osapuolten välinen sukulaisuus-suhde	136
5.2.4	Huojennuksen määrä	138
5.2.5	Huojennuksen menettäminen	138

6	Sukupolvenvaihdon huojentaminen perintö- ja lahjaverotuksessa	145
6.1	Perintö- ja lahjaverotuksesta yleensä	145
6.1.1	Perintö- ja lahjaverotuksen pääperiaatteet	145
6.1.2	Hallintaoikeuden pidättäminen ja sen vaikutukset	151
6.2	Veron määrää koskeva huojennus	156
6.2.1	Verovelvollisen vaatimus	156
6.2.2	Muut huojennuksen edellytykset	159
6.2.2.1	Yritys tai sen osa	159
6.2.2.2	Yritystoiminnan jatkaminen	173
6.2.2.3	Veron määrä	192
6.2.3	Huojennuksen laskeminen	194
6.3	Veron maksuaikaa koskeva huojennus	202
6.4	Huojennusten menettäminen ja jatkoluovutuksesta tehtävä ilmoitus	203
6.4.1	Pääosan luovutus viiden vuoden kuluessa	203
6.4.2	Jatkoluovutuksesta tehtävä ilmoitus	212
6.5	Verotuksen toimittamisen lykkääminen	213
7	Alihintaiset luovutukset ja lahjanluonteiset kaupat	216
7.1	Vastikkeen ja käyvän arvon ero	216
7.2	Alihintaiset luovutukset tuloverotuksessa	217
7.3	Perintö- ja lahjaverolain huojennus alihintaisissa luovutuksissa	219
8	Muita omistusmuutoksen vaihtoehtoja	224
8.1	Uuden omistajan mukaantulo osakeannilla	224
8.1.1	Hyödyt sukupolvenvaihdoksessa	224
8.1.2	Suunnattu osakeanti	225
8.1.2.1	Merkintähinta ja ehdot	225
8.1.2.2	Osakeannista päättäminen	231
8.1.2.3	Osakkeen maksu	232
8.1.2.4	Osakeannin voimaantulo ja osakas- oikeudet	234
8.1.2.5	Osakeanti ja lahjaverotus	235
8.2	Omistusmuutokset omia osakkeita hankkimalla	245
8.2.1	Hyödyt sukupolvenvaihdoksessa	245
8.2.2	Hankinnan ehdot	247

8.2.3	Hankinnan menettely	248
8.2.4	Omat osakkeet yhtiön hallinnassa	252
8.2.4.1	Osakkeiden mitätöinti	254
8.2.4.2	Osakkeiden luovuttaminen edelleen	254
8.2.5	Omien osakkeiden verotuskysymyksiä osakkaan verotuksessa	257
8.2.5.1	Luovutuksen verottaminen peiteltyinä osinkona	257
8.2.5.2	Peiteltyinä osinkona verotettavan edun määrä	272
8.2.6	Vaikutuksia yhtiön tuloverotuksessa	273
8.2.7	Varainsiirtoverotus	275
8.2.8	Omien osakkeiden hankkiminen ja lahjaverotus	276

9	Yrityksen valmistaminen omistajanvaihdosta varten	284
9.1	Omistusjärjestelyt henkilöyhtiössä	284
9.1.1	Hyödyt sukupolvenvaihdoksessa	284
9.1.2	Yhtiökumppanuusjärjestelyt	285
9.1.3	Henkilöyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi ennen omistajanvaihdosta	289
9.2	Jakautuminen	298
9.2.1	Hyödyt sukupolvenvaihdoksessa	298
9.2.2	Vaihtoehtoisia jakautumistapoja	300
9.2.2.1	Kokonaisjakautuminen	301
9.2.2.2	Osittaisjakautuminen	306
9.2.2.3	Jakautumissuunnitelma	307
9.2.2.4	Varojen ja velkojen siirtyminen	308
9.2.2.5	Osakkeenomistajien asema	309
9.2.2.6	Velkojakuulutus	310
9.2.2.7	Yhteisvastuu veloista	311
9.2.2.8	Yrityskiinnitykset	312
9.2.2.9	Muut esinevakuudet	313
9.2.2.10	Takaukset	314
9.2.2.11	Jakautumisen voimaantulo ja sen vaikutus	315
9.2.3	Jakautumisen verotuserusteet	317
9.2.3.1	Hyväksyttävät jakautumistavat	317
9.2.3.2	Jakautumisvastike	321
9.2.3.3	Liiketoimintakokonaisuus	325

	9.2.3.4	Jatkuvuusperiaate	326
	9.2.3.5	Vahvistetut tappiot	332
	9.2.3.6	Varainsiirtoverotus	334
	9.2.3.7	Arvonlisäverotus	335
	9.2.3.8	Veron kiertämisen riski	335
	9.3	Omistajanvaihdosta edeltävä varojenjako	346
	9.3.1	Hyödyt sukupolvenvaihdoksessa	346
	9.3.2	Varojen jakamisen tavat	347
10		Eräitä muita yhdistelmiä	359
	10.1	Toimenpidesarjat eli sarjatoimet	359
	10.2	Osakkeiden vaihtaminen	360
	10.2.1	Hyödyt sukupolvenvaihdoksessa	360
	10.2.2	Osakevaihtona tehtävä vaihtaminen	361
	10.2.3	Muunlainen osakkeiden vaihtaminen	371
	10.3	Liiketoimintasiirto	373
	10.3.1	Hyödyt sukupolvenvaihdoksessa	373
	10.3.2	Liiketoimintasiirron menettely	374
	10.3.3	Hinnoittelu	376
	10.3.4	Liiketoimintakokonaisuus	378
	10.4	Apuyhtiön käyttäminen – erilaisia strategioita	383
	10.4.1	Hyödyt sukupolvenvaihdoksessa	383
	10.4.2	Haltuunotto sulautumisella	385
	10.4.3	Haltuunotto purkamisella	387
	10.5	Luopujan ja jatkajan yhtiöiden suora sulautuminen	390
	10.5.1	Hyödyt sukupolvenvaihdoksessa	390
	10.5.2	Sulautumisen vastike	390
	10.6	Kannattaako hankittu yhtiö sulauttaa vai purkaa?	395
	10.6.1	Näkökulmia	395
	10.6.2	Verokohtelun vertailua	396
		Kokoavia huomioita	403
		Oheiskirjallisuutta	407
		Asiahakemisto	411